

Huỳnh Phạm Hương Trang

bí quyết

MỸ

NHÀ XUẤT BẢN MỸ THUẬT

Bí quyết vẽ kỹ họa

NHÀ XUẤT BẢN MỸ THUẬT

HUỖNH PHẠM HƯỞNG TRẠNG

Biên dịch theo

LES SECRETS DU CROQUIS

Préparé par MARY SUFFUDY

Éditions Fleurus 1988

MỤC LỤC

□ Dụng cụ và các kỹ thuật cơ bản	9	- Nhìn các hình dạng chính xác	82
- Sổ tay ký họa	10	- Ba sắc độ và một mẫu	84
- Bút chì, bút sắt, bút ghi và cọ	12	- Xem các hình âm bản và	
- Tranh màu nước	14	đương bản	86
- Thế giới diễn cảm của đường nét	16	- Làm rõ các hình sậm, âm bản	88
- Áo ảnh của trò chơi đường nét	18	- Tổ chức hình ảnh	90
- Mực nâu đen	20	- Phác họa, nền của tĩnh vật	92
- Bước đầu tập vẽ than	22	- Vẽ theo cái nhìn của họa sĩ	94
- Vẽ phác nghệ thuật	24	- Xác định sắc độ riêng theo	
- Tiếp cận các động tác	25	ánh sáng và bóng	96
- Làm sao nắm bắt được động tác		- Làm chủ các sắc độ	97
với một người mẫu	26	- Thứ tự các sắc độ nền	98
- Tiếp cận với sắc độ	27		
- Vẽ đường viền (1)	28	□ Từ ký họa đến tranh	101
- Vẽ đường viền (2)	30	- Áo tường không gian trong một	
- Gia tăng dần dần độ đậm		mở bóng bong	102
của bóng	32	- Họa một mẫu dưới ánh sáng	104
- Các sắc màu của màu nước		- Tạo một không khí đêm tối	106
đơn sắc	34	- Giai đoạn cuối	108
- Ký họa ấn tượng	36	- Màu sắc và ánh sáng trong	
- Tổ chức tờ giấy vẽ	38	phong cảnh	110
		- Các kỹ thuật mới về	
□ Nghiên cứu đề tài	41	phong cảnh	112
- Nghiên cứu thế giới thực vật	42	- Một cách mới để diễn tả	
- Ký họa mây, nước, cảnh vật	45	ánh sáng	114
- Vẽ bút than ở ngoại cảnh	47	- Những đường nét lớn	116
- Phân tích đề tài	49	- Lợi ích của các ký họa nhỏ	118
- Các điểm nhìn khác nhau	51	- Lập ý	120
- Những động vật thân thuộc	53	- Những cách tiếp cận khác nhau	
- Ổ sở thú	54	cho cùng một vật	122
- Ổ bảo tàng vạn vật học	57	- Dụng các chi tiết qua ký họa	124
- Hươu	59	- Hoa ở phía trước	126
- Khỉ	62	- Thể hiện hàng loạt	128
- Voi	64	- Một đề tài dưới các ảnh hưởng	
- Thể hiện tài tình động tác bằng		cụ thể	130
màu nước	66	- Sự giải thích ánh sáng trong	
- Các biến tấu về đề tài động tác	68	ký họa	132
- Nhảy múa	70	- Sắp xếp màu sắc	134
- Tạo một ý nghĩa cho ký họa	73		
- Người, những nhân vật đang		□ Sửa chữa hoàn chỉnh tác phẩm	
vận động	74	- Xử lý các màu nhạt và các	
- Ngôn ngữ của cơ thể	76	màu sậm rồi mất	138
		- Làm sao cứu một bức tranh bằng	
□ Ký họa hình dáng theo mẫu, bố cục	79	cách làm cho tối đi	140
- Làm chủ các hình dạng		- Ráp những mảnh vụn vật lại thành	
quan trọng	80	một trung tâm điểm	142
		- Trung tâm điểm	144

Lời nói đầu

Tại sao các danh họa đều thực hiện ký họa?

Có thể trả lời bởi ký họa thực hiện rất thú vị, thậm chí có thể xem như trò giải trí nhưng điều quan trọng hơn hết là khi đã làm chủ được kỹ thuật vẽ ký họa thì mới đảm bảo việc thực hiện thành công các loại hình khác trong hội họa. Đây chính là kinh nghiệm mà mọi họa sĩ đều thống nhất.

Trong quyển sách này, mười lăm họa sĩ hàng đầu sẽ lần lượt trình bày cùng các bạn về những bí quyết để thực hiện thành công một bức ký họa. Các bạn sẽ dần dần tìm hiểu cách nghiên cứu và ghi nhớ các đề tài chính như cỏ cây, muông thú, nhân vật và phong cảnh cùng với các điệu bộ, động tác và cả tình ý của chúng.

Ký họa sẽ giúp các bạn nắm bắt nhanh hình dáng, màu sắc và sắc độ, cũng như cách dựng hình và bố cục. Những kinh nghiệm quý báu này sẽ giúp bạn hiểu được việc các họa sĩ đã thực hiện những ký họa của họ như thế nào để dẫn đến những danh tác trong thế giới mỹ thuật.

Hy vọng các bạn sẽ tìm được trong cuốn sách này những kiến thức bổ ích cho nghề nghiệp cũng như công việc sáng tác của mình.

NHÀ XUẤT BẢN MỸ THUẬT

DỤNG CỤ & KỸ THUẬT CƠ BẢN

Dụng cụ vẽ cơ bản thì đơn giản song lý thuyết vẽ thì rất đa dạng.

Chương này sẽ giúp bạn làm quen với dụng cụ chủ yếu: bút chì, bút máy và bút lông (cọ), cũng với kỹ thuật mới cũng như truyền thống của kỹ họa. Theo James Gurney và Thomas Kiukade có bốn cách khác nhau khi vẽ: vẽ nguệch ngoạc, vẽ chơi, vẽ theo mẫu và kỹ họa sắc độ.

Bạn sẽ học ở:

- * Charles Reid cách vẽ đường viền như thế nào, điều này sẽ làm thay đổi cách nhìn của bạn về hình dáng;
- * Theo David Lyle Millard và Mel Carter thì bức vẽ của bạn phải có một phong cách, một cá tính để tự nó giải thích rằng phần lớn chất lượng đạt được của nét vẽ tùy thuộc vào kỹ thuật áp dụng.
- * Jane Conselis hướng dẫn bạn cách sử dụng bút than và mực nâu đen để tạo những đường nét tinh tế của cơ thể con người.
- * Harry Borgman sẽ chỉ cho bạn biết màu nước, chất pha màu nhạt và sắc độ thích hợp với kỹ họa thực hiện tại chỗ, bên ngoài phòng vẽ.

Sổ tay ký họa

Việc lựa chọn dụng cụ để vẽ tùy thuộc vào ý thích và điều kiện của từng cá nhân. Bạn có thể sử dụng gần như tất cả những gì bạn thích. Vì vậy, vào buổi đầu tránh mua những đồ dùng đắt tiền. Một cái bút với một miếng giấy thường là đủ để thực hiện những bài tập để ra trong quyển sách này.

Khi sự quan tâm và khả năng vẽ của bạn gia tăng, bạn cần đến các đồ dùng khác để có những hiệu quả đa dạng, bạn cũng luôn luôn nhớ rằng chúng phải đơn giản và không cần tốn kém. Kinh nghiệm cho thấy rằng dụng cụ đơn giản nhất là mang theo quả nhiều dụng cụ. Chỉ một cuốn sổ và một cái bút chì có thể giúp bạn tập trung vào một đề tài và không để những kỹ thuật phức tạp làm quên đi.

Còn vấn đề chuyên chở nữa. Nếu dụng cụ của bạn không để vào được một túi xách 30cm x 35cm, tốt nhất là nên để nó ở nhà. Hãy nghĩ trước hết bạn sẽ vẽ gì với từng đồ thời gian làm việc và với khoảng cách phải di chuyển. Sai lầm phổ biến nhất là mang theo quá nhiều dụng cụ. Chỉ một cuốn sổ và một cái bút chì có thể giúp bạn tập trung vào một đề tài và không để những kỹ thuật phức tạp làm quên đi.

Tốt nhất là bạn sắm mỗi cuốn sổ tay dành vẽ kỹ thuật. Các cửa hàng bán vật liệu mỹ thuật sẽ cho phép bạn lựa chọn. Có đủ kích cỡ, kiểu dáng và chất lượng giấy.

Kích cỡ. Cuốn sổ cần có bên mình và dành cho ký họa nhanh bằng bút chì là khổ 10cm x 15cm, với bìa cứng và giấy trắng. Có cả những tập vẽ có chất lượng với giấy tốt. Những cuốn sổ khổ nhỏ rất tiện lợi khi muốn vẽ mà không làm mọi người chú ý, ở rạp hát hay trên ôtô buýt chẳng hạn.

Những sổ khổ 14cm x 20cm hay 24cm x 30cm cũng tiện lợi.

Khi bạn chọn kích cỡ 30cm x 35cm bạn phải chăm chút hơn nữa những ký họa của bạn. Đó là kích cỡ lý tưởng để vẽ ngoài trời. Bạn không bỏ buộc phải vẽ một hình vẽ trên một tờ. bạn có thể làm nhiều nghiên cứu nhỏ. Kích cỡ này rất nhiên kém liên lạc.

Kích cỡ 35cm x 45cm khá tiện lợi. Nếu muốn lớn hơn phải dùng tờ rời đặt trên một bản vẽ. Một vài nghệ sĩ thích những tập lớn (45cm x 60cm) cho những ký họa tự do bằng bút chì hay than, vì chúng cho phép thể hiện những động tác phong phú từ vai. Nếu bạn cảm thấy chật hẹp, hãy chọn kích cỡ này. Khi bạn trở lại với những kích cỡ nhỏ hơn, bạn sẽ cảm thấy thoải mái hơn.

Kiểu đóng. Có ba loại kiểu đóng sổ ký họa: đóng chỉ chặt, xoắn ốc hay dán keo. Sự lựa chọn của bạn sẽ được xác định do sự cẩn thận của bạn và do khả năng tách rời các tờ giấy. Các sổ có bìa cứng bền hơn nhưng đắt hơn; nhưng nếu bạn muốn giữ chúng như nhật ký du hành, ghi lại nguồn cảm hứng thì chúng sẽ là loại sổ đáng mua.

Kiểu đóng bằng lò xo xoắn ốc cho phép tách rời các tờ dễ dàng, thuận lợi nếu một hình vẽ hỏng hay muốn đóng khung nó lại. Kiểu đóng này giữ các tờ giấy rất tốt vừa cho phép gấp lại và giữ chặt cuốn sổ, có một mặt bằng phẳng và sử dụng cả tờ giấy. Tuy nhiên phải thao tác cẩn thận để bảo vệ các tờ giấy.

Những cuốn sổ có gáy dán bằng keo thường rẻ hơn nhưng cũng ít bền hơn. Để khỏi làm gãy kiểu đóng, tốt hơn hết là tách những hình vẽ khi chúng đã hoàn tất. Những sổ này rất tiện lợi cho những ký họa nhanh. Đối với những hình vẽ đòi hỏi nhiều thời gian và công lao, hãy chọn loại sổ này.

Bạn cũng có thể tự làm sổ cho bạn nếu bạn muốn một thứ giấy đặc biệt. Một thợ in ở khu phố có thể sẽ đóng một tập giấy chóng như trở bàn tay. Bạn mua loại giấy bạn thích và cắt thành những tờ 24cm x 30cm hay 30cm x 35cm và bạn đóng nhiều loại giấy vào một tập như vậy có thể sử dụng nhiều kỹ thuật.

Bạn cũng có thể dùng những tờ rời giữ bằng những kẹp trên một tấm bìa cứng (ván để vẽ, các tông, pa nô bằng ván ép mỏng). Có những pa nô có kẹp và một trong các cạnh cắt bầu.

Giấy. Một ký họa thành công thường tùy thuộc vào giấy mà bạn chọn: giấy thường bị hư do màu nước đơn sắc và thấm qua do bút dạ phớt. Nói tóm lại, mỗi loại giấy chất lượng tốt phải được dùng có tính toán.

Vỏ sổ tập gọi là "để vẽ" được làm bằng giấy bond(*) chất lượng thường, mặt láng và có kết cấu khá mịn thích hợp với những nét gạch gạch (nét chải) mảnh và nhát dần hơn là những nét đậm. Loại giấy này lý tưởng cho những bản vẽ nghiên cứu về cử động và các ký họa nhanh. Những đặc tính của nó tuy nhiên rất giới hạn. Nó không thích hợp với những kỹ thuật có gốc nước, như tranh màu nước, tranh màu phấn và vẽ bằng than. Bút chì, bút bi và bút dạ có đầu nhỏ dùng được.

Nói chung, những giấy tốt cho ký họa có một mặt hơi nhám và chịu đựng một sự cọ xát qua lại nhiều lần của bút chì, bút than, ngòi bút hay bút vẽ khô. Phải thận trọng với màu nước đơn sắc vì giấy phồng lên khi nó bị thấm nước.

Giấy để vẽ tranh màu nước và vẽ than là loại giấy có chất lượng tốt, có kết cấu nhám, dưới dạng sổ tay hay tờ rời, kết cấu của nó cũng cho phép tạo những hiệu quả đáng kể khi vẽ bằng bút lông và mực.

(*) Giấy canson có mặt láng của Pháp

Việc sử dụng các loại bút để đánh dấu (marqueurs)(*) đòi hỏi một thứ giấy có mặt đặc biệt. Các giấy thường được chế tạo bằng các loại sợi có nhiều lỗ và hút nước. Khi chấm một cái dấu, màu sắc có thể làm hoen tờ dưới và làm nhòe hình vẽ. Có những giấy không có nhiều lỗ dành để đánh dấu nhưng chúng thường quá nhẹ cho ký họa và một vài loại giấy không có lỗ làm cho mực không dính vào.

Giấy phù hợp cho loại bút đánh dấu có lẽ là *Strath more series 300*, *Canson* (hay thứ tương đương), *Bristol* trắng và trơn. Như chúng tôi đã giải thích ở trên, có thể mua với số lượng lớn và làm thành những cuốn sổ. Loại giấy này rất thích hợp cho bút chì và thích hợp cho việc vẽ những nét gạch gạch (nét chải) bằng ngòi bút sắt.

Giấy kraft để gói thường, từng cuộn một, có thể làm thành những cuốn sổ tay. Mềm hơn giấy than, lại rẻ hơn. Màu không rõ nét độ trung gian hợp với những chỗ bóng và chỗ sáng, hợp với bút chì và màu nước (gouach). Nó cũng thích hợp với bút bi.

Nếu bạn muốn vẽ trên một mặt nền dày, hãy chọn loại các-tông Bristol gọi là để in. Nó được bán dưới hai dạng: ép nóng (mặt láng) hay ép lạnh (mặt giấy hơi nhám). Loại đầu thích hợp cho ngòi bút; loại hai cho thủy mặc và than. Chất lượng của loại giấy này thích hợp cho những tranh vẽ muốn lưu giữ lâu về sau.

Hộp vẽ và túi xách. Tất cả những gì dùng để mang vật dụng của người vẽ có thể gọi là hộp vẽ. Chẳng cần thiết phải mua: một hộp đồ nghề. Nếu bạn không biết chắc bạn sẽ vẽ gì, bạn phải mang tất cả những gì cần có để thử các kỹ thuật khác nhau. Do đó một hộp kích cỡ trung bình như hộp trang bị cho người đi câu cũng được.

Nếu bạn chủ định một kỹ thuật đặc biệt, bạn nên mang vật dụng cần thiết thôi. Vì thế bạn cần phân phối các đồ nghề trong các hộp khác nhau. Nhưng như thế bạn không thể vẽ các ký họa phối hợp các chất pha màu.

Bạn cũng có thể nhận biết là trang bị đơn giản và thiết thực nhất vẫn là bút chì, bút mực hay loại bút đánh dấu cho vào túi, và cuốn sổ đóng bằng lò xo xoắn ốc kẹp dưới tay. Có thể, bạn muốn có một túi xách nhỏ thông thường đựng đầy vật dụng mà bạn có thể mang theo khi bạn muốn vẽ.

(*) Marqueur: theo nghĩa đen là bút để làm dấu, đánh dấu; ở đây hiểu là !bút dọi (thường gọi: bút lông) có tẩm sẵn mực.

Có rất nhiều loại bút chì, bút sắt, bút đánh dầu và cọ, do đó bạn phải xác định cách nào thích hợp với loại tranh bạn muốn vẽ.

Bút chì. Một trong các dụng cụ tiện lợi và tốt cho kỹ họa là bút chì có ruột chì (grafit, than chì); nó cho phép ta vẽ một đường đậm liên tục hoặc nhạt dần, và có thể xóa được. Ba bút chì ở cuối hình bên rất phổ biến. Đó là bút chì "rất cứng", "trung bình" hoặc "rất mềm". Gurney và Kinkade thường dùng loại này để vẽ kỹ họa thay vì loại bút chì chuyên dùng của các họa sĩ rất đắt.

Bút chì có rất nhiều nhãn hiệu: Eagle, Berol, Prisma color, Koh - I - Noor, Alaska, Castell, Mars, Caran d'Ache v.v... Các bút chì "mềm" cho phép dùng những ruột chì: 6H (rất cứng), 6B (rất mềm), HB (trung bình cứng). Người ta có thể dùng những số khác biệt: số 1 (mềm), số 2 (bình thường), số 3 (cứng) và số 4 (rất cứng). Có cả que than và bút than (bút than conté, chẳng hạn), tiện lợi cho tranh kỹ họa.

Cũng đừng quên thuốc
cầm máu (fixatif) và cái tẩy
nữa. Chúng dùng để sửa các
lỗi lấm và cò nhùng mảng
sáng giữa các bông.

Bút sắt. Người vẽ luôn luôn dùng bút sắt và mực

Chiếc quần bút xưa kia (cuối bức hình) đã nhường chỗ cho chiếc bút máy mà ta có thể thay mực khi hết. Nhưng bút bi thường cũng như bút chì cũng thích hợp với những ký họa nhanh.

Bút da có đầu nhỏ và bút kỹ thuật cho phép ta vẽ một đường đen liên tục. Bút viết chữ với đầu mép gọt vát phù hợp cho những bức vẽ phối hợp đường nét và mảng. Bút máy với đầu nhọn và có ống mực dễ dùng nhất.

Các loại bút ghi (bút đánh dấu). Bút ghi xám phối hợp với nét mực rất tiện lợi để tạo các mảng. Vì vậy sau khi ký họa bằng bút chì, người ta vẽ một bức tranh bằng nét với bút dạ có đầu nhọn rồi kết thúc bức vẽ với các màu sắc của bút ghi.

Các bút ghi xám đi từ nhạt đến đậm. Có cả những bút ghi đủ các màu sắc. Một bút ghi có đầu mép gọt vát và một bút da to rất tiện để sơn vào những mảng lớn đen.

Cọ Chỉ mang mực, nước và cọ cùng cuốn sổ cũng đủ làm cho công việc vẽ thủy mặc hay cọ khô không thỏa mãn. Tuy nhiên đó là những phương tiện tốt để có một hiệu quả hiển thực.

Một vài chiếc cọ bằng lông chồn cho tranh màu nước, số 2 và 8 mùa được vì chúng phù hợp với phần lớn các kỹ thuật: thủy mặc, cọ khô, cọ, ngòi bút hay màu gouach trắng một bên, nước bên kia và dùng các nhịp để pha loãng màu sắc. Các hũ nhỏ bằng thủy tinh hay nhựa có thể dùng làm cốc nhưng không tiện lợi mấy. Một vài loại mực rất tiện vì chúng có thể dùng cho cả cọ lẫn bút máy.

